

Motion till riksdagen 2025/26:4205

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2025/26:268 Sveriges strategi för ett fredligt, säkert och hållbart Arktis

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerhetspolitiska intressen behöver vara vägledande när den föreslagna skrivelsen omsätts i praktisk handling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reservat och ett generellt stärkt skydd för den arktiska miljön och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en ambitiös svensk klimatpolitik för att bevara Arktis och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förutsättningarna för Arktiska rådet och Sveriges arbete i Arktisfrågor har förändrats i grunden till följd av Rysslands fullskaliga, folkrättsvidriga aggressionskrig mot Ukraina. Centerpartiet har sedan 2022 krävt att regeringen presenterar en ny Arktisstrategi med tanke på att dåvarande regeringen presenterade sin strategi i september 2020. Först nu presenterar regeringen en ny Arktisstrategi, om än sent så välkommet.

Från att ha utpekats som ett lågspänningsområde har nu Arktis kommit att bli en av de mer militariserade och geopolitiskt spända zonerna. Det säkerhetspolitiska läget har självklart kommit att påverka arbetet i Arktiska rådet, som på många sätt avstannat. Ryssland kan inte tillåtas delta i rådets arbete så länge man bedriver sitt anfallskrig mot Ukraina. I detta behöver man också väga in Kinas roll som möjliggörare för rysk krigsföring i Ukraina. Inte minst mot denna bakgrund bör Kinas observatörsstatus i Arktiska rådet upphöra, om än även andra skäl till detta föreligger. Kina ansåg sig själva tidigare som en nära-Arktis-stat, vilket inte bör godtas.

Trots dessa säkerhetspolitiska svårigheter är det viktigt att arbetet under Arktiska rådet ges förutsättningar att fortsätta och stärkas med kvarvarande medlemsstater. Detta måste drivas i arbetet för Sveriges kommande ordförandeskap i rådet.

Arktis utmaningar är mycket vidare än de säkerhetspolitiska även om de i delar även tangerar de säkerhetspolitiska aspekterna. Nukleära hot föreligger i och med närvaron av kärnvapen i området. Hoten handlar givetvis om kärnvapnen som sådana, men också om de miljöaspekter som illa underhållna kärnvapenbestyckade ubåtar, kärnavfall och liknande medför.

Internationella räddningsinsatser i Arktis är mot bakgrund av ovanstående av stor betydelse för att upprätthålla tryggheten i området. Det är av stor vikt att Sverige och övriga Norden fortsätter prioritera denna typ av funktioner. Även på detta område är det viktigt att stärka samarbetet mellan demokratiskt och fredligt sinnade länder i Arktis. På samma sätt är självklart det militära försvaret och Natosamarbetet viktigt. Förutom närvaro till sjöss är luftvärnsförmågor av stor betydelse. För svensk del finns många särskilda intressen att skydda, vilket bereds inför kommande försvarsbeslut, och vår svenska rymdbas Esrange, som ligger i Arktis, är i det sammanhanget viktig att säkra.

Centerpartiet anser att ovanstående teman behöver ingå i Arktisstrategin och bli omsatta i praktisk handling.

Arktis har en unik miljö och väldigt känsliga ekosystem. Området är kraftigt påverkat av pågående klimatförändringar. Det gör att det är särskilt viktigt att skapa sammanhållning för att minska riskerna med ökad mänsklig aktivitet i den arktiska miljön, inte minst havsmiljön. Arbetet med inrättande av reservat för områden med avgörande skyddsvärde måste drivas på och bli verklighet. Havsrätten måste självklart värnas. Vi ser det som en prioriterad fråga för Sveriges regering att verka för åstadkommandet av reservat och ett generellt stärkt skydd för den arktiska miljön. Detta är givetvis prioriteringar som också bör ligga till grund för det kommande svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet och något som bör tydliggöras i regeringens mål och plan för svensk Arktispolitik.

När det gäller klimatet visar utvecklingen i Arktis hur känslig vår planet är för utsläppen av växthusgaser. Klimatförändringarna är mycket påtagliga för de människor som lever och verkar i höga nord. Klimatfrågan är en global angelägenhet, men de arktiska ländernas erfarenheter understryker vikten av att vi agerar som föredömen i vårt klimatarbete. Vi får inte glömma att en ambitiös och världsledande klimatpolitik leder till grön tillväxt och jobb. Men vid sidan av det skickar det också tydliga signaler till omvärlden om vad som kan åstadkommas. Vi som har dessa känsliga miljöer i vår närhet behöver utgöra goda exempel om vi också i förlängningen ska vara framgångsrika i att åstadkomma verkningsfulla klimatåtgärder och rejäla utsläppsminskningar globalt. Därför bör också detta ytterligare förtydligas i regeringens mål och plan för svensk Arktispolitik. Det är viktigt för det globala klimatet, för ursprungsbefolkningen och för Arktis.

Kerstin Lundgren (C)

Mikael Larsson (C)

Anna Lasses (C)